

Phẩm 1: TƯỚNG CỦA BỒ TÁT NHƯ PHÁP TRỤ

Bồ-tát chân thật có năm thứ tướng, do đầy đủ năm thứ tướng, nên gọi là Bồ-tát chân thật: Một là tâm thương xót. Hai là lời nhu hòa. Ba là dững mãnh. Bốn là không tham. Năm là giải nói nghĩa sâu. Năm pháp như vậy có năm thứ trí: Một là tánh. Hai là nhân duyên. Ba là quả công đức. Bốn là thứ lớp. Năm là thấu giữ. Tánh thương xót có hai thứ: Một là chí tâm. Hai là như pháp. Chí tâm tức là bố thí các sự an ổn. Đây gọi là tánh. Như pháp tức là Bồ-tát Ma-ha-tát đem sự vui như mình để bố thí chúng sinh. Đây gọi là như pháp. Tánh nhu hòa tức là lời nói hoan hỷ, xa lìa lời ác, nói lời lợi ích. Đây gọi là tánh nhu hòa. Tánh dững mãnh tức là tâm không sợ hãi, quả cảm dững mãnh, có thể phá bỏ sự sợ hãi cho chúng sinh. Đây gọi là tánh mạnh mẽ. Tánh không tham tức là tất cả thí, thí thanh tịnh, thí rồi không hối hận. Đây gọi là tánh không tham. Tánh giải nói nghĩa sâu tức là bốn trí vô ngại.

Thương xót gồm có năm nhân duyên: Một là chúng sinh thọ khổ. Hai là chúng sinh làm ác. Ba là chúng sinh phóng dật. Bốn là chúng sinh tà kiến. Năm là chúng sinh ưa phiền não. Chúng sinh thọ khổ tức là thường chịu khổ não, cho đến không có một niệm vui vẻ. Đây gọi là thọ khổ. Lại có chúng sinh tuy không thọ khổ, nhưng tạo mười nghiệp ác nơi thân khẩu ý. Đây gọi là chúng sinh làm ác. Lại có chúng sinh không tạo nghiệp ác, không chịu khổ não, nhưng tham đắm năm dục, say mê chơi bời, tham ái bản thân không tu pháp thiện. Đây gọi là phóng dật. Lại có chúng sinh không thọ khổ não, không tạo nghiệp ác, cũng không phóng dật, vì cầu giải thoát nhưng chẳng phải nhân lại thấy nhân, chẳng phải quả lại thấy quả, đây gọi là tà kiến, như hàng ngoại đạo. Lại có chúng sinh không thọ khổ não, không tạo nghiệp ác, cũng không phóng dật, cũng không tà kiến, nhưng có nhiều phiền não ngăn che nên không tu tập pháp thiện. Trên đây là năm nhân duyên khiến Bồ-tát thương xót. Do nhân duyên này mà tâm thương xót được tăng trưởng.

Nhu hòa gồm có năm nhân duyên: Một là lời hỏi thăm thiện. Hai là lời vui thiện. Ba là lời vô úy thiện. Bốn là lời thanh tịnh thiện. Năm là lời giáo hóa thiện. Năm nhân duyên này gọi là lời nhu hòa như trong phẩm bốn nhiếp đã nói.

Dững mãnh gồm có năm nhân duyên, như trong phẩm ba mươi bảy pháp trợ Bồ-đề đã nói.

Không tham gồm có năm nhân duyên: Một là bố thí không phân biệt. Hai là hoan hỷ bố thí. Ba là chí tâm bố thí. Bốn là thanh tịnh bố thí.

Năm là như pháp đạt được tài thí. Đây gọi là năm nhân duyên không tham, như trong phẩm bố thí đã thuyết.

Thuyết giảng nghĩa sâu xa có năm nhân duyên: Một là thuyết giảng nghĩa sâu xa của kinh, giải nói về nghĩa Không, ba đời, trung ấm, thối, bất thối, ngã và ngã sở, Phật tánh, tánh Bồ-tát, Như Lai, Niết-bàn, ba thừa, sắc, tạo sắc, mười hai nhân duyên. Đây gọi là nghĩa của kinh. Hai là có thể thuyết giảng nghĩa Tỳ ni: Tức là luật, đây là phạm, đây là không phạm, đây có thể sám hối, đây không thể sám hối, đây là nhẹ, đây là nặng, tánh nầy nặng, ngăn che là nặng. Đó gọi là thuyết giảng nghĩa sâu xa về luật. Ba là thuyết giảng nghĩa về luận. Đức Phật lúc ấy vì chúng sinh cho nên nói là phạm. Vì người khác phạm nên nói nhẹ làm nặng, nói nặng làm nhẹ. Vì khiến một người được sám hối, cho đến trong đại chúng được sám hối. Đây gọi là thuyết giảng nghĩa sâu xa về luận. Bốn là hay tự giải nói về nghĩa chánh. Năm là có thể biết danh tự của các pháp.

Quả công đức thương xót: Tức là Bồ-tát thực hành tâm từ là vì chúng sinh, vì phá trừ tâm ác nên tu tập tâm từ, hay làm lợi ích cho chúng sinh tâm không hối hận. Do thường tu tập nên hiện được đời vui, vì thế Như Lai thuyết giảng quả công đức của từ, độc không thể hại, dao không thể làm tổn thương, ngũ không có mộng ác, được chư Thiên ủng hộ, xả thân nầy rồi được sinh nơi cõi sơ thiên. Đây gọi là quả công đức thương xót.

Quả công đức nhu hòa: Tức là Bồ-tát Ma-ha-tát tu lời nhu hòa, có thể phá trừ bốn lỗi ác về miệng trong hiện tại. Lời nhu hòa nầy tự lợi lợi tha, hay khiến chúng sinh thích thú ưa nghe. Đây gọi là quả công đức nhu hòa.

Quả công đức dũng mãnh: Tức là Bồ-tát hay phá trừ mọi sự biếng nhác trong hiện tại, hưởng sự hoan hỷ, vui ở tịch tĩnh, hộ trì giới cấm, tâm không hối hận, tự mình tu nhẫn nhục, dạy người tu nhẫn nhục, tu các hạnh khổ, trang nghiêm Bồ-đề, tâm không thối chuyển. Đây gọi là quả công đức dũng mãnh.

Quả công đức không tham và quả công đức giải nói nghĩa sâu xa tức như trên đã nói.

Thứ lớp tức là Bồ-tát Ma-ha-tát trước tu tâm từ, vì điều phục chúng sinh, tiếp theo nói lời nhu hòa, vì phá dứt nghiệp ác. Thấy các chúng sinh thọ nghiệp ác, tâm không sợ hãi, sinh ý tưởng cứu hộ, gọi là dũng mãnh. Vì điều phục chúng sinh cho nên thực hành bố thí. Kế đến nói không tham và giải nói về nghĩa sâu xa, Bồ-tát Ma-ha-tát tùy theo năm

tướng mà thâm tóm sáu pháp Ba-la-mật. Tướng thương xót tức thâm tóm Thiên Ba-la-mật. Lời nhu hòa tức thâm tóm Trì giới Ba-la-mật, Bát nhã Ba-la-mật. Tướng dũng mãnh tức thâm tóm Tinh tấn Ba-la-mật, Nhẫn nhục Ba-la-mật, Bát nhã Ba-la-mật; Tướng không tham thâm tóm Bố thí Ba-la-mật. Thuyết giảng nghĩa sâu xa thâm tóm Bát nhã Ba-la-mật và Bồ thí Ba-la-mật.
